

Viễn cảnh bất ổn từ các nguy cơ thuế quan mới của Hoa Kỳ

Việc Ông Donald Trump tái đắc cử Tổng thống Hoa Kỳ hồi tháng 11/2024 đang làm dấy lên lo ngại về nguy cơ bùng nổ các cuộc chiến thương mại mới bởi những chính sách thuế cứng rắn mà Ông hứa hẹn sẽ áp dụng trong nhiệm kỳ tới.

Trong giai đoạn tranh cử, Ông Trump đã đề cập tới việc sẽ áp dụng thuế nhập khẩu từ 10%-20% đối với tất cả hàng hóa nước ngoài, trong đó mức thuế đối với hàng hóa từ Trung Quốc có thể lên đến 60%. Trong thông báo ngày 25/11/2024 sau khi tái đắc cử, Ông Trump tuyên bố sẽ ký sắc lệnh áp thuế 25% đối với hàng hóa từ Canada và Mexico, đồng thời áp thuế bổ sung 10% đối với hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc ngay trong ngày đầu nhậm chức (ngày 20/01/2025). Cũng theo ông Trump, các mức thuế quan này sẽ được duy trì cho đến khi tình trạng buôn bán trái phép ma túy và vượt biên bất hợp pháp được giải quyết.

Các đối tượng cụ thể mà ông Trump dự kiến sẽ áp dụng các biện pháp thuế quan mới đều là những đối tác thương mại quan trọng của Hoa Kỳ, đồng thời Hoa Kỳ cũng là thị trường xuất khẩu chủ yếu của các nước này (70% xuất khẩu của Canada và 80% của Mexico). Vì thế không ngạc nhiên khi các nước bị nêu tên ngay lập tức đã thể hiện sự phản đối và tìm giải pháp trước lời đe dọa của ông Trump.

Canada cho biết sẽ sẵn sàng thực hiện các hành động đáp trả nếu Hoa Kỳ áp thuế vô lý với hàng hóa nhập khẩu từ nước này. Một trong các biện pháp được Canada cân nhắc là cắt nguồn cung năng lượng (dầu thô, điện...) và một số sản phẩm khác mà Hoa Kỳ phụ thuộc vào Canada (như thép, nhôm, uranium...). Về phía Mexico, ngay sau tuyên bố của ông Trump, nước này cũng đã cảnh báo về việc sẽ tăng thuế tương ứng để đáp trả hành động của Hoa Kỳ. Việc sử dụng các biện pháp trả đũa lẫn nhau có thể dẫn đến nguy cơ về một cuộc chiến thương mại mới giữa Hoa Kỳ với Canada và Mexico trong nhiệm kỳ tới của ông Trump.

Trên thực tế, tình huống này không phải là chưa có tiền lệ khi trong nhiệm kỳ đầu tiên, ông Trump từng quyết định áp thuế 25% đối với thép và 10% đối với nhôm nhập khẩu từ Canada và Mexico, khiến các nước này trả đũa bằng các biện pháp tương tự. Căng thẳng chỉ lắng xuống khi Hoa Kỳ với Canada và Mexico đạt được thỏa thuận về dỡ bỏ thuế quan đối với nhôm, thép vào tháng 5/2019. Ngoài ra, các chuyên gia cũng cho rằng mức thuế quan mà ông Trump đặt ra với Canada và Mexico có thể sẽ vi phạm các điều khoản của Hiệp định thương mại Hoa Kỳ - Mexico - Canada (USMCA) được chính quyền Tổng thống Donald Trump ký kết và thực thi từ tháng 7/2020.

Hiện tại, Canada và Mexico vẫn đang tích cực đối thoại với Hoa Kỳ để thuyết phục nước này từ bỏ ý định áp thuế đối với hàng hóa nhập khẩu từ Canada và Mexico vào tháng 01/2025 nhằm tránh những tổn hại nghiêm trọng đến quan hệ thương mại giữa các bên.

Về phía Trung Quốc, mặc dù căng thẳng thương mại với Hoa Kỳ vốn đã kéo dài trong suốt 6 năm, Trung Quốc khẳng định không mong muốn tiếp diễn một cuộc chiến thuế quan với Hoa Kỳ bởi những tổn hại có thể xảy ra đối với hoạt động thương mại của hai nước. Liên quan đến lý do áp thuế bổ sung của ông Trump, Trung Quốc cho biết nước này đã thực hiện nghiêm túc các biện pháp chống buôn lậu ma túy theo đúng thỏa thuận từ năm 2023 và cũng đã thông báo với Hoa Kỳ về

những tiến triển đạt được trong hoạt động này. Do đó, Trung Quốc phủ nhận cáo buộc của ông Trump về việc nước này cố tình cho phép các tiền chất fentanyl tràn vào Hoa Kỳ, đồng thời kêu gọi Hoa Kỳ xem xét lại các mức thuế bổ sung dự kiến áp dụng trong năm tới để tránh tổn hại đến lợi ích của cả hai bên.

Tuy nhiên, với lịch sử mâu thuẫn kéo dài giữa hai nước, Trung Quốc được dự đoán sẵn sàng thực hiện các biện pháp đáp trả tương ứng nếu Donald Trump vẫn kiên quyết thực hiện chính sách thuế bổ sung với Trung Quốc từ đầu năm 2025. Điều này có thể đẩy xung đột thương mại giữa hai nền kinh tế lớn nhất thế giới lên một nấc thang mới, tiềm ẩn rủi ro khó lường cho cả hai bên.

Các nguy cơ áp đặt hàng rào thuế quan của Hoa Kỳ, đặc biệt với Trung Quốc, của ông Trump khiến triển vọng thương mại thế giới năm 2025 trở nên khó lường hơn bao giờ hết. Các luồng thương mại có thể bị điều hướng dưới tác động của các biện pháp thuế quan trừng phạt hay trả đũa lẫn nhau. Giá hàng hóa cũng sẽ gia tăng khi phải cộng thêm thuế, nhu cầu tiêu dùng vì thế cũng có thể suy giảm mạnh. Đơn cử như trong lĩnh vực công nghệ, theo Hiệp hội công nghệ tiêu dùng của Hoa Kỳ, trường hợp Hoa Kỳ đánh thuế 60% lên các sản phẩm của Trung Quốc và 10-20% lên sản phẩm nhập khẩu từ các nước khác, giá của nhiều sản phẩm công nghệ ở Hoa Kỳ có thể sẽ tăng rất mạnh trong năm 2025 (dự báo là máy tính xách tay tăng 45%, thiết bị trò chơi điện tử tăng 40%, điện thoại thông minh tăng 26%...).

Cuộc chiến công nghệ giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc tiếp tục leo thang

Trên thực tế, trong hơn hai năm qua, căng thẳng trên mặt trận chip bán dẫn giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc vẫn không ngừng leo thang, với một loạt các lệnh cấm/hạn chế xuất khẩu, tăng thuế nhập khẩu... nhằm vào các mặt hàng công nghệ, chất bán dẫn... nhằm trừng phạt/trả đũa lẫn nhau.

Trong nửa cuối năm 2024, mâu thuẫn giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc tiếp tục được đẩy lên cao khi Hoa Kỳ ngày 13/9/2024 đã ra quyết định cuối cùng về việc tăng mạnh mức thuế nhập khẩu đối với nhiều mặt hàng công nghệ nhập khẩu từ Trung Quốc, lên mức 100% đối với xe điện, 50% đối với pin mặt trời và 25% đối với pin xe điện, sản phẩm nhôm, thép... từ ngày 27/9/2024 và tăng gấp đôi (lên mức 50%) đối với chất bán dẫn từ ngày 01/01/2025. Không dừng lại ở các biện pháp thuế quan, ngày 28/10/2024, Hoa Kỳ đã công bố những quy định cuối cùng trong việc kiểm soát/hạn chế đầu tư vào các lĩnh vực công nghệ cao (trí tuệ nhân tạo, bán dẫn, công nghệ thông tin lượng tử...) tại Trung Quốc nhằm ngăn chặn sự phát triển của các công nghệ nhạy cảm, đe dọa an ninh quốc gia. Các quy định mới sẽ có hiệu lực từ ngày 02/01/2025. Đỉnh điểm, vào ngày 02/12/2024, Hoa Kỳ tiếp tục ban hành gói biện pháp mới hạn chế xuất khẩu chip bán dẫn sang Trung Quốc nhằm ngăn chặn khả năng tiếp cận công nghệ lõi và sản xuất chip tiên tiến của nước này. Theo đó, hơn 140 công ty Trung Quốc (gồm 20 doanh nghiệp bán dẫn, 2 công ty đầu tư và hơn 100 doanh nghiệp sản xuất công cụ chế tạo chip) bị đưa vào danh sách hạn chế thương mại, doanh nghiệp Hoa Kỳ sẽ bị cấm xuất khẩu sang Trung Quốc cho các công ty này nếu không được cấp giấy phép cụ thể.

Các động thái nói trên của Hoa Kỳ dẫn tới sự phản đối gay gắt từ phía Trung Quốc và nước này ngay lập tức đã có những hành động đáp trả. Chỉ một ngày sau khi Hoa Kỳ bổ sung 140 công ty Trung Quốc vào danh sách hạn chế thương mại, Trung Quốc đã tuyên bố cấm xuất khẩu sang Hoa Kỳ một số nguyên liệu quan trọng được sử dụng trong sản xuất bán dẫn như gali, antimon, germani và các vật liệu siêu rắn từ ngày 03/12/2024, đồng thời siết chặt kiểm tra đối tượng và mục đích sử dụng cuối cùng của than chì xuất khẩu từ Trung Quốc.

Những động thái cứng rắn từ cả hai phía không chỉ đẩy căng thẳng giữa Trung Quốc và Hoa Kỳ lên cao mà còn đe dọa gây tổn hại nghiêm trọng đến chuỗi cung ứng toàn cầu trong các ngành công nghệ trọng yếu.

